

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยพื้นฐานประการหนึ่ง ในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในอดีตกระบวนการศึกษาได้นำมาใช้เป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาประเทศ และยังใช้เป็นเครื่องมือในการเตรียมคนและสังคมให้พร้อมที่จะรับความเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการเพิ่มคุณภาพของบุคคลในฐานะที่เป็นทรัพยากรหลักของการพัฒนาประเทศ เป้าหมายหลักของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อยู่ที่การทำให้สมาชิกของสังคม เป็นคนดี ที่มีความสามารถ การศึกษาจึงมิใช่เครื่องมือในการสร้างคนเพื่อตอบสนองในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่หากอยู่ในฐานะที่เป็นกระบวนการหนึ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

การศึกษาหาความรู้ของมนุษย์ไม่สิ้นสุด อาจกล่าวได้ว่าการศึกษามิอาจจะอยู่ในกรอบเวลาและสถานที่ แต่จะคำนึงถึงความรู้ความสามารถที่จะเกิดขึ้นจริงแก่ตัวผู้เรียนแต่ละคน เป็นสำคัญ โดยพยายามให้ใช้คน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี เวลา สถานที่ที่อยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดแก่ประชาชน เท่าที่จะสามารถทำได้ (ทวีป อภิลิทธิ์, 2530) ระดับการศึกษาของประเทศที่เป็นดัชนีบ่งบอกถึงระดับการพัฒนาประเทศต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากประเทศที่พัฒนาแล้ว เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี ออสเตรเลีย อเมริกา นิวซีแลนด์ ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ มีระดับการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา กล่าวคือ สามารถจัดการบริหารการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ได้ถึงร้อยละ 80-90 ของประชากรกลุ่มอายุ ในขณะที่ประเทศกำลังพัฒนา เช่น ไทย อินโดนีเซีย อินเดีย ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ มีระดับการศึกษาชั้นประถมศึกษา ส่วนในระดับมัธยมศึกษานั้น สามารถจัดการศึกษาได้เพียงร้อยละ 30-40 ของประชากรกลุ่มอายุเท่านั้น (นางลักษณ์ พหลเวชช์, 2533)

ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ความเปลี่ยนแปลงของประเทศ ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม สภาพแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โครงสร้างและองค์ประกอบ ของประชากรได้เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงต่อไปในอัตราเร่งที่สูงขึ้น อันเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและระบบการสื่อสารที่ข้อมูลที่รวดเร็ว ประกอบกับ การที่ประเทศไทยมีลักษณะเป็นสังคมเปิด และมี การติดต่อกับนานาประเทศมากยิ่งขึ้น ทำให้การ ถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมวิทยาการต่าง ๆ และการติดต่อสื่อสาร เป็นไปอย่างกว้างขวาง ทั้งในระดับชุมชน ระดับเมือง ระดับประเทศ และระดับโลก ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก่อให้เกิด ความจำเป็นในการยกระดับ และพัฒนาความรู้พื้นฐานของประชากรของประเทศให้สูงขึ้น เพื่อ เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะ ตลอดจนเจตคติที่เหมาะสม ช่วยให้สามารถปรับตัว และ ดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพท่ามกลางพลวัตของความเปลี่ยนแปลง สามารถริเริ่มและร่วมในการ สร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าให้แก่สังคม สอดคล้องกับเงื่อนไข ข้อจำกัดด้านทรัพยากร และ สภาพความต้องการของบุคคลและประเทศชาติได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2534)

ความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้สภาพสังคมเปลี่ยนไป จนทำให้ประเทศในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะมีการพัฒนาประเทศจากประเทศเกษตรกรรมไปสู่ประเทศ อุตสาหกรรมใหม่ (NICs) หรือเกษตรอุตสาหกรรม (NAICs) ซึ่งถ้าเป็นเช่นนั้นปัจจัย พื้นฐานที่จำเป็นของประชาชน คือ การศึกษา หมายความว่าประชาชนจะต้องมีพื้นฐานการศึกษาที่ สูงขึ้น โดยเฉพาะความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามนานาชาติอารยประเทศที่เป็น ประเทศอุตสาหกรรม ประชาชนส่วนใหญ่จะได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 9 ปี และ นักเรียนที่จบการศึกษาที่ประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่อายุ 11-12 ปี ยังเล็กไม่สามารถเข้าสู่ ตลาดแรงงานตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เนื่องจากขัดกับหลักสากลว่าด้วยสิทธิในการใช้แรงงานเด็ก และที่สำคัญคือ สภาพความต้องการของตลาดแรงงาน ส่วนใหญ่ต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ การ ศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นความรู้พื้นฐานเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงไม่ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน (สมชัย วุฒิปรีชา, 2533)

ด้วยความจำเป็นดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ความรู้ขั้นพื้นฐานของประชาชนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 ที่รัฐบาลได้ดำเนินการมานั้น ยังไม่เพียงพอสำหรับการพัฒนาบุคคลเพื่อ เตรียมรับความเปลี่ยนแปลงและสร้างสังคมไทยที่พึงประสงค์ในอนาคต รัฐบาลจำเป็นต้อง เร่งจัดการศึกษาให้ครอบคลุมถึงผู้ที่ด้อย พลาด หรือขาดโอกาสทางการศึกษาที่เป็นเด็ก เยาวชน และผู้ใหญ่ พร้อมทั้งยกระดับการศึกษาของประชาชน ให้มีความรู้พื้นฐานเทียบเท่า ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นอย่างน้อยโดยเร็ว และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบด้วย กับการ ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากระดับประถมศึกษาไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดย วิธีการไม่บังคับ และได้อนุมัติให้กรมสามัญศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น เพิ่มขึ้นโดยไม่บังคับและกรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดการศึกษาในระบบเพิ่มมากยิ่งขึ้น ให้กระทรวงศึกษาธิการ ติดตามประเมินผล โครงการอย่างใกล้ชิด จะเห็นได้ชัดเจนว่า รัฐบาล มุ่งเน้นให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2526) เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและกระทรวงศึกษาธิการ กรมสามัญศึกษาซึ่งรับผิดชอบโดยตรงจึง กำหนดนโยบายกระจายความเสมอภาคทางโอกาสเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษา เน้นขยายการ ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำและคุณภาพที่ทรุดต่ำ โดยจัดทำ โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตชนบทยากจน 38 จังหวัด จำนวน 235 โรงเรียน ดำเนินโครงการนี้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2530 ให้รับนักเรียนที่จบชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 เมื่อสิ้นแผนพัฒนา การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (กองแผนงาน กรมสามัญศึกษา, 2530)

การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของกรมสามัญศึกษา เพื่อสนอง ความต้องการและความเสมอภาคทางการศึกษา เปิดโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นห่างไกลได้มี โอกาสเรียนต่อ แต่เนื่องจากประชาชนในท้องถิ่นประสบปัญหา ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ค่านิยม การว่างงาน และการคมนาคม กรมสามัญศึกษาจึงมีปัญหาด้านการกำหนดนโยบาย และ มาตรการในการดำเนินงาน อีกประการหนึ่งกรมการศึกษานอกโรงเรียนที่จัดการศึกษานอกระบบ การปฏิบัติงานก็มีข้อจำกัดอยู่หลายประการ เป็นผลให้อัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาของ นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั่วประเทศ เพิ่มขึ้นไม่ถึงเป้าหมาย (บรรจบ คำคุณ, 2532)

คือ เด็กนักเรียนที่ไม่มีโอกาสเรียนต่อ ยังมีอยู่ถึง 49.13% หรือจำนวน 517,660 คน ถ้าหากจะให้เด็กเหล่านี้ได้มีโอกาสเรียนต่อได้ทุกคน จะต้องใช้เวลาถึง 12 ปี หรืออาจจะมากกว่านั้น ทำให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานล่าช้า ไม่ทันกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ และของโลกด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534)

ขณะเดียวกันก็มีความเคลื่อนไหวระดับโลก ที่เน้นถึงความสำคัญของการศึกษาในช่วงทศวรรษของความเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึง ได้มีการประชุมระดับโลก (World Conference on Education for all) เมื่อเดือนมีนาคม 2533 ณ หาดจอมเทียน จังหวัดชลบุรี ได้มีการประกาศปฏิญญาโลกว่าด้วย การศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อปวงชน ประเทศไทยได้ให้การรับรองปฏิญญาโลกร่วมกับประเทศต่าง ๆ อีก 156 ประเทศ เป็นการประกาศเจตนารมณ์ร่วมกันในอันที่จะจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานของปวงชน ความเคลื่อนไหวนี้มีผลต่อรัฐบาลที่จะต้องเร่งดำเนินการยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนให้สูงขึ้นโดยเร็ว เพื่อเป็นการแสดงถึงความตั้งใจจริงของรัฐบาล ที่จะสานต่อจากปฏิญญาที่ประกาศไว้ในปฏิญญาโลก และเพื่อเป็นการพัฒนาบุคคลและประเทศชาติโดยส่วนรวม รัฐบาลจึงประกาศนโยบายว่าด้วยการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีหลักพื้นฐานดังนี้ (ก่อ สวัสดิพิบูลย์, 2533)

1. การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นสิทธิ์และหน้าที่ที่ประชาชนไทยทุกคนต้องมีและต้องได้รับ โดยไม่จำกัดเพศ วัย ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ภูมิฐานะ ความเชื่อทางศาสนา หรือข้อจำกัดอื่นใด
2. รัฐบาลที่สนับสนุนวิถีทางในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพกว้างขวางทั่วถึงเป็นธรรม และให้เห็นเป็นการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต

แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539) กล่าวถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยได้มีนโยบายเร่งรัดปรับปรุงการจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้ผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาทุกคนได้เข้าเรียน โดยมีมาตรการดังนี้ คือ

1. ปรับปรุงหลักสูตรและวิธีการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามรูปแบบ และวิธีการขยายการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ให้ความสำคัญยืดหยุ่น สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจน

ความแตกต่างระหว่างบุคคลและให้สนองความต้องการของผู้เรียนให้มากที่สุด โดยให้มีโครงสร้างของหลักสูตร วิชาชั้น โดยกลุ่มสมรรถภาพพื้นฐานนั้น ต้องจัดให้เด็กทุกคนได้เรียนและได้รับประสบการณ์จากการเรียนอย่างเดียวกัน ส่วนกลุ่มวิชาการและกลุ่มประสบการณ์วิชาชั้นนั้น จัดให้มีผู้เรียนเลือกเรียน ได้ในสัดส่วนที่มากหรือน้อยแตกต่างกันระหว่างเด็กในเมืองกับเด็กชนบท

2. เร่งขยายบริการการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งการศึกษาในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ในรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย จัดให้มีระบบการถ่ายโอนหน่วยการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์จากการทำงานประกอบอาชีพ มาเทียบกับหน่วยการเรียนรู้ได้

3. จัดให้มีระบบประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ผู้ปกครองและเด็กเห็นความสำคัญและเห็นประโยชน์ของการเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในลักษณะที่เป็นรูปธรรมอย่างกว้างขวางและจริงจัง

แผนพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคม ในช่วงแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 7 ได้ระบุให้เร่งกระจายโอกาสและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเน้นความสำคัญให้มากยิ่งขึ้น ต่อการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยปรับปรุงหลักสูตร เน้นการฝึกทักษะและเพิ่มความรู้ด้านอาชีพที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น

ในการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม 2534 มีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการขยายโอกาสทางการศึกษาสู่ส่วนภูมิภาค ในลักษณะการกระจายอย่างทั่วถึงได้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2534) โดยกำหนดให้โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เปิดรับนักเรียนที่จบระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เข้าเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ปีละ 1,000 ห้องเรียน นับตั้งแต่ปีการศึกษา 2534 ถึงปีการศึกษา 2537 ให้ได้ครบ 4,000 ห้องเรียน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2534)

เพื่อยกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างดี จึงให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จัดทำโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา

ขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษาทั่วทุกภาคของประเทศ จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาวิจัยสภาพการจัดการเรียนการสอน เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานดังกล่าว

การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในวิจัยนี้มุ่งศึกษาใน 5 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการวางแผนดำเนินการและการประสานงาน
2. ด้านการจัดบุคลากร
3. ด้านงานวิชาการ
4. ด้านการจัดสรรทรัพยากร
5. ด้านการประชาสัมพันธ์ และการจูงใจ

ในการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ผ่านมา มีปัญหาสำคัญคือ นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วไม่ได้เรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา ผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้ลูกหลานได้เรียนต่อ ซึ่งกองแผนงาน กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2528) ได้รายงานวิเคราะห์สาเหตุการรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ลดลง เพราะผู้ปกครองมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะส่งเสียให้ลูกหลานเรียน จึงต้องการให้บุตรหลานออกมาประกอบอาชีพหรือช่วยงานบ้าน เด็กเรียนไม่เก่งกลัวจะเรียนไม่จบ เก่งกว่าถ้าเรียนสูงขึ้นแล้วจะหางานทำยาก การเดินทางไปโรงเรียนไม่สะดวก โรงเรียนอยู่ไกลการคมนาคมไม่ดี เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เด็กไม่ต้องการเรียน เด็กที่ไม่เรียนต่อส่วนใหญ่พบว่า ออกมาช่วยงาน อาชีพพ่อแม่ รับจ้าง อยู่บ้านเฉย ๆ เรียนการศึกษาผู้ใหญ่และบรรพชาเป็นสามเณร

กองวางแผนและการวิจัย กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2529) ได้รายงานผลการสำรวจกลุ่มเยาวชนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ไม่ได้เรียนต่อ สาเหตุที่สำคัญคือ ไม่มีเงินไม่ต้องการเรียน เรียนต่อไปไม่ไหว มีความเห็นว่าออกมาทำงานดีกว่าเรียนต่อ เด็กไม่เรียนต่อหาเงินส่งพ่อแม่ได้ ในขณะที่คนเรียนต่อต้องขอเงินจากพ่อแม่ใช้ตลอด ผู้ที่ไม่เรียนจะออกมาช่วยงานอาชีพพ่อแม่ เช่น ทำนา ทำสวน และรับจ้าง

จากปัญหาที่กล่าวมา โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเปิดชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ โดยใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของกรมวิชาการ จำนวน 1,000 โรงเรียน ในปีการศึกษา 2534 นี้ เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาให้ครอบคลุมออกไปอย่างกว้างขวางทุกพื้นที่ ในเขตห่างไกลและทุรกันดาร การเปิดสอนในท้องถิ่นที่ห่างไกล การไม่เก็บค่าเล่าเรียน การให้ยืมหนังสือโดยไม่ต้องซื้อ หรือการเปิดสอนในสาขาที่เป็นอาชีพของท้องถิ่นนั้น ๆ จะเพิ่มอัตราการเรียนต่อของนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้หรือไม่ นักเรียนที่เรียนต่อในปีนี้มีพื้นฐานความรู้เดิมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มากน้อยเพียงใด นักเรียนและผู้ปกครองมีความต้องการเช่นไรในการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และผู้ปกครองมีความคิดเห็นต่อการเรียนนี้อย่างไร ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาสภาพการเรียนการสอนของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้ปกครอง นักเรียนที่เรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้สำรวจความพร้อมในการส่งลูกเข้าเรียนต่อ ได้แก่ ความพร้อมทางด้านเศรษฐกิจ ด้านการช่วยเหลือเด็กในเรื่องการเรียนและความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาของนักเรียน ส่วนด้านนักเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ทดสอบความรู้เดิมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 4 กลุ่มประสบการณ์ของนักเรียน สำรวจความต้องการในการมาเรียนความถนัดและความสนใจในอาชีพ ความคาดหวังในการมาเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ทราบถึงสภาพและความต้องการของผู้ปกครอง พื้นความรู้เดิมในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และความต้องการความคาดหวังนักเรียนที่เรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อนำมาปรับปรุงโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 17 จังหวัด แบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 3 เขต คือ เขตการศึกษา 9 ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ จังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น เลย สกลนคร และหนองคาย เขตการศึกษา 10 ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ จังหวัดอุบลราชธานี

ภาพสินธุ์ มหาสารคาม นครพนม มุกดาหาร ยโสธร และร้อยเอ็ด เขตการศึกษา 11 ประกอบด้วย 5 จังหวัด คือ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์ ในการดำเนินโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2534 นี้ โรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้เปิดรับนักเรียนตามโครงการดังนี้ เขตการศึกษา 9 มี 143 ห้องเรียน/โรงเรียน จำนวนนักเรียน 5,600 คน เขตการศึกษา 10 มี 163 ห้องเรียน/โรงเรียน จำนวนนักเรียน 6,520 คน เขตการศึกษา 11 มี 187 ห้องเรียน/โรงเรียน จำนวนนักเรียน 7,480 คน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2534)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นภาคที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศ สภาพทางภูมิศาสตร์เป็นเขตติดต่อกับชายแดนประเทศเพื่อนบ้านที่มีการเมืองการปกครองที่แตกต่างกันกับประเทศไทย จึงมีผลกระทบต่อความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต และการประกอบอาชีพของประชากรอยู่บ่อย ๆ สภาพพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นที่ราบสูง พื้นดินเป็นดินปนทราย ไม่อุ้มน้ำแห้งแล้ง ประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำนาเป็นหลัก สภาพเศรษฐกิจไม่ดี ประชาชนมีฐานะยากจน รายได้เฉลี่ยของประชาชนต่ำที่สุดของประเทศ มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อหัวของประชากรเท่ากับ 9,493 บาท ซึ่งต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับภาคอื่น ๆ (สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2533)

เนื่องจากปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ และการประกอบอาชีพทางการเกษตร การทำนาเป็นหลัก และต้องอาศัยน้ำจากธรรมชาติ เมื่อเกิดภาวะแห้งแล้งฝนไม่ตกตามฤดูกาล หรือสิ้นฤดูกาลทำนา ประชาชนจึงว่างงาน จึงต้องอพยพย้ายถิ่นไปหางานทำในเมือง หรือในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคต่าง ๆ ประชาชนที่อพยพย้ายถิ่นนั้นมีทั้งคนหนุ่มสาวและคนที่มีครอบครัวแล้ว ซึ่งการย้ายถิ่นก็มักจะไปทั้งครอบครัว เพราะสมาชิกในครอบครัวก็สามารถจะช่วยงานที่ทำนั้นได้ เช่น ไปรับจ้างตัดอ้อยที่ชลบุรี กาญจนบุรี ทำสวนกาแฟที่ชุมพร กรีดยางในจังหวัดทางภาคใต้ เกี่ยวข้าวในจังหวัดแถบภาคกลาง ไปทำงานในจังหวัดสมุทรปราการ หรือทำงานก่อสร้างในกรุงเทพฯ ผู้ย้ายถิ่นไปทำงานจะมีทั้งผู้ย้ายถิ่นที่เป็นแบบถาวร

และแบบชั่วคราวตามฤดูกาล แต่การย้ายถิ่นมีมากที่สุดในหน้าร้อน ซึ่งฤดูกาลเก็บเกี่ยวได้เสร็จสิ้นไปแล้ว จากสถิติการอพยพย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในจังหวัดใหญ่ ที่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ ในภาคต่าง ๆ มีดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรในภาคต่าง ๆ ที่ย้ายถิ่นเข้าไปทำงานในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละของผู้ย้ายถิ่นเข้าไปทำงานแต่ละจังหวัด

จังหวัดที่ย้ายเข้าไปทำงาน แหล่งที่อยู่เดิม	กรุงเทพฯ	เชียงใหม่	นครราชสีมา	ชลบุรี
ภาคกลาง	22.2	31.8	15.4	38
ภาคเหนือ	17.9	55.8	8.5	9.1
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	44.4	7.1	53	27
ภาคใต้	7.1	3.2	0.6	0.9

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2532

จากการอพยพย้ายถิ่นของประชาชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือไปทำงานทำในเมือง และต่างจังหวัดในอัตราสูงดังกล่าว ทำให้มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา นักเรียนที่ผู้ปกครองย้ายถิ่นไปทำงาน นักเรียนก็ต้องย้ายไปด้วย ซึ่งไม่ใช่จะเป็นปัญหาในช่วงปิดเทอมเท่านั้น แม้แต่ในช่วงที่โรงเรียนกำลังเปิดสอนอยู่ก็ยังมีปัญหา เด็กลาโรงเรียน เพื่อตามผู้ปกครองไปทำงานในเมือง หรือในต่างจังหวัด จากสาเหตุนี้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยส่วนรวมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังอยู่ในเกณฑ์ต่ำ แม้ว่าจะมีการเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังไม่เป็นที่น่าพอใจและการขยายโอกาสทางการศึกษาที่ผ่านมามีการจัดโดยกรมสามัญศึกษา และกรมการศึกษานอกโรงเรียนปรากฏว่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีอัตราการเรียนต่อต่ำมาก กล่าวคือในจำนวนจังหวัดที่มีอัตราการเรียนต่อ

ต่ำที่สุด 25 จังหวัด มีจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด ถึง 17 จังหวัด และจังหวัดที่มีอัตราการเรียนต่อต่ำที่สุด 10 อันดับแรกของประเทศ ก็เป็นจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ อุบลราชธานี ศรีสะเกษ หนองคาย อุดรธานี สกลนคร นครพนม ร้อยเอ็ด สุรินทร์ และยโสธร ตามลำดับ (กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2531)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้เลือกภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นเขตพื้นที่ในการศึกษาวิจัย เกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานใน 5 ด้าน ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ถึง 3 เขตการศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สํารวจสภาพความต้องการและความคิดเห็นของผู้ปกครองในการส่งลูกเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 และสํารวจสภาพความต้องการและความรู้เดิมของนักเรียนตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เฉพาะเขตการศึกษา 11 ซึ่งประกอบด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์ จำนวนโรงเรียน 140 โรงเรียน เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำผลการวิจัยเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการวางแผนดำเนินการประสานงาน ด้านการจัดบุคลากร ด้านงานวิชาการ ด้านการจัดสรรทรัพยากร ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ
2. เพื่อสำรวจสภาพ ความต้องการ และความคิดเห็นของผู้ปกครองที่ส่งเด็กเข้าเรียนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

3. เพื่อสำรวจความต้องการและความรู้เดิมของนักเรียนที่เรียนต่อในโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาสภาพ
การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา
2534 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้ง 3 เขตการศึกษา ได้แก่ เขตการศึกษา 9 ประกอบด้วย
จังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น เลย สกลนคร และหนองคาย เขตการศึกษา 10 ประกอบด้วย
จังหวัดอุบลราชธานี กาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร และร้อยเอ็ด
เขตการศึกษา 11 ประกอบด้วย จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์
รวม 17 จังหวัด จำนวน 492 โรงเรียน

2. โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ศึกษาสภาพการจ้ด
การเรียนการสอนในงานวิจัยนี้ ครอบคลุมโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ที่จัดดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ปีการศึกษา 2534 เท่านั้น

3. การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานวิจัยนี้ครอบคลุมเฉพาะการจัดการเรียนการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
เท่านั้น ไม่รวมถึงระดับชั้นประถมศึกษาและระดับก่อนประถมศึกษา

4. การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในงานวิจัยนี้มุ่งศึกษาสภาพ 5 ด้าน ได้แก่

4.1 ด้านการวางแผนดำเนินการและประสานงาน

4.2 ด้านการจัดบุคลากร

4.3 ด้านงานวิชาการ

4.4 ด้านการจัดสรรทรัพยากร ได้แก่ งบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์

สื่อการสอน

4.5 ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

5. การสำรวจสภาพ ความต้องการและความคิดเห็นของผู้ปกครองในการส่งเด็กมาเรียนต่อในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีประเด็นดังต่อไปนี้

5.1 สภาพของผู้ปกครองที่เื้อื่อต่อการส่งนักเรียนเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.2 ความต้องการของผู้ปกครองที่ส่งนักเรียนเข้าเรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

5.3 ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

6. การสำรวจความต้องการ และความรู้เดิมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนที่เรียนต่อในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครอบคลุมหัวข้อต่อไปนี้

6.1 ความต้องการของนักเรียนที่เรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

6.2 ความรู้เดิมระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใน 4 กลุ่มประสบการณ์ของนักเรียนที่เรียนต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง สภาพการจัดและดำเนินการศึกษา 5 ด้าน ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน ดำเนินการและประสานงาน 2) ด้านการจัดบุคลากร 3) ด้านงานวิชาการ 4) ด้านการจัดสรรทรัพยากร 5) ด้านการประชาสัมพันธ์และการจูงใจ

การวางแผนดำเนินการและประสานงาน หมายถึง การเตรียมการ หรือกิจกรรมการติดต่อร่วมมือของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กับหน่วยงานต่าง ๆ

การจัดบุคลากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับผู้ปฏิบัติงาน ในการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดวิทยากรภายในและภายนอกหน่วยงานของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2534

งานวิชาการ หมายถึง งานบริการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2534

การจัดสรรทรัพยากร หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณ อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สถานประกอบการและวิทยากรในชุมชนของโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2534

การประชาสัมพันธ์และการจูงใจ หมายถึง การสื่อสาร การแนะนำ และสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2534

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โครงการที่เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2534 เปิดโอกาสให้นักเรียนในชนบทห่างไกล ได้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถเพียงพอที่จะเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพ ศึกษาต่อ ดำเนินชีวิต และดำรงตนเป็นพลเมืองดี

โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในปีการศึกษา 2534

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หมายถึง พื้นที่ที่แบ่งตามภูมิศาสตร์ จัดเป็น 3 เขตการศึกษา ได้แก่ เขตการศึกษา 9 ประกอบด้วยจังหวัดอุดรธานี ขอนแก่น เลย สกลนคร และหนองคาย เขตการศึกษา 10 ประกอบด้วย จังหวัดกาฬสินธุ์ นครพนม มหาสารคาม มุกดาหาร ยโสธร ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี เขตการศึกษา 11 ประกอบด้วย จังหวัดชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ และสุรินทร์

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการหรืออาจารย์ใหญ่หรือครูใหญ่ หรือผู้ช่วยผู้อำนวยการ หรือผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ หรือผู้ช่วยครูใหญ่ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีการศึกษา 2534

ครู หมายถึง ครูประจำชั้น ครูผู้สอนวิชาสามัญหรือสอนวิชาอาชีพในชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 1 โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2534

ผู้ปกครอง หมายถึง บิดามารดา ญาติ หรือบุคคลที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการอบรม
เลี้ยงดู และอุปการะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ปีการศึกษา 2534

สภาพของผู้ปกครอง หมายถึง การรับรู้ การเตรียมตัว ความคิดเห็น ความสามารถ
ของผู้ปกครองที่เอื้อและส่งเสริมในการส่งเด็กเข้าศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
แห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2534

ความต้องการของผู้ปกครอง หมายถึง ความสนใจ ความคิดเห็น และความคาดหวัง
ในการส่งเด็กเข้าศึกษาต่อระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ปีการศึกษา 2534

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาส
ทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ ปีการศึกษา 2534

ความต้องการของนักเรียน หมายถึง ความสนใจ เจตคติ และความคาดหวังของ
นักเรียนต่อการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการ
ศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ปีการศึกษา 2534

ความรู้เดิมของนักเรียน หมายถึง คะแนนร้อยละของความรู้ใน 4 กลุ่มประสบการณ์ของหลักสูตรระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2534

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2534

2. ตัวอย่างประชากร

2.1 ตัวอย่างประชากร ที่ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน 114 คน ครู 342 คน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดอุดรธานี หนองคาย อุดรราชธานี มุกดาหาร นครราชสีมา และชัยภูมิ

2.2 ตัวอย่างประชากร ที่ใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพ ความต้องการ และความคิดเห็นของผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน 96 คน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2534

2.3 ตัวอย่างประชากร ที่ใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการในการมาเรียน และใช้แบบทดสอบความรู้เดิมระดับชั้นประถมศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 384 คน ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตการศึกษา 11 ปีการศึกษา 2534

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 3 ชุด

- ชุดที่ 1 แบบสอบถาม ผู้บริหาร โรงเรียนและครู
 ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครอง
 ชุดที่ 3 ประกอบด้วย
1. แบบสอบถามนักเรียน
 2. แบบทดสอบนักเรียน

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสภาพ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. สร้างแบบทดสอบความรู้เดิมใน 4 กลุ่มประสบการณ์ ระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยศึกษาจากแบบทดสอบมาตรฐานของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ โดยศึกษาจาก กรอบคำถาม แบบสำรวจ โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. นำเครื่องมือไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา และสำนวน ภาษาแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. นำเครื่องมือที่เป็นแบบทดสอบไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาอำนาจ จำแนก ค่าความยาก ความเที่ยงของแบบทดสอบ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ออกภาคสนามเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 5 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 20 มีนาคม 2535

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเสนอผลการวิเคราะห์ โดยให้ตารางประกอบคำบรรยาย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ข้อมูลในการแสวงหาวิธีการดำเนินการจัดการศึกษา ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมต่อไป
2. ได้ทราบถึงสภาพและความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองต่อการศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการวางแผนการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ผู้บริหารการศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการกำหนด กรอบรายละเอียดในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษาต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย